

kikényszeríthetőségének problémájával, azaz, az állami kényszer igénybevételének a felek autonómiájának uralma alá rendelésével.

A szekció délutáni ülése a résztvevők felszólalásával zajló vitával zárult. A konferencia több előadója a mediáció intézményének létjogosultságát, szükségességét kérdőjelezte meg a polgári, és főként a kereskedelmi jogviszonyok terén. Ugyanakkor egyetértettek abban, hogy a családjogi konfliktusok feloldására a közvetítés a bírósági eljárásnál megfelelőbb, hatékonyabb eszköz lehet.

Összegzésként elmondható, a Kar szervezésében megrendezésre került Polgári Eljárásjogi és Nemzetközi Magánjogi Kutatásokat Végző Doktoranduszok és Doktorjelöltek I. Országos Konferenciája sikeresen zajlott le. A fentebb részletesen ismertetett szekcióban kilenc referens tartotta meg színvonalas, s remélhetőleg jövőre is hasonló lelkesedéssel számolnak be tudományos kutatásaik újabb eredményeiről.

SURI NOÉMI
doktoranda (PPKE JÁK)

– ÜNNEPÉLYES KÖNYVBEMUTATÓ –

LÓRÁNT CSINK – BALÁZS SCHANDA – ANDRÁS ZS. VARGA (eds.):
The basic law of Hungary – A first commentary

UK/Dublin, Clarus Press et alii, 2012

2012. február 17-én a Magyar Tudományos Akadémia biztosított impozáns környezetet az ez év első napján hatályba lépett alaptörvény angol nyelvű kommentárjának ünnepélyes bemutatásához. A rendezvényt számos diplomata, vezető politikus, alkotmánybíró és egyetemi oktató tisztelte meg jelenlétével.

Rétvári Bence (államtitkár, karunk egykori hallgatója) a bemutatott könyvvel összefüggésben kiemelte, hogy annak tárgyát, az Alaptörvényt ugyan a politika írta, ám annak későbbi sorsa a jogászokon (jogtudósokon, alkotmánybírókon, köztisztviselőkön) múlik. Az Alaptörvény megszületését övező vitákra visszautalva állította, hogy maga is tudatában van a politikai értékválasztások vitatható jellegének. Ami azonban nem vitatható, tette hozzá Rétvári Bence, az az, hogy a rendszerváltást követő összes kormányzat napirenden tartotta az alkotmányozás kérdését. A jelenlegi kormányzat – az alkotmányozásra kapott felhatalmazás alapján – mindössze érvényre juttatta ezt a politikai akaratot, meghozva egyúttal a szükséges értékválasztásokat. Mint ismert, az Alaptörvénnyel összefüggésben azonban számtalan félreértés adódott. Ezek közül maga is idézett néhányat. Annak ellenére, hogy az nyilvánvalóan a jogtudomány alkotása, egy idegen nyelvű kommentár azzal a haszonnal kecsegtethet a politika számára, hogy a külföld (így első sorban az Európai Unió) ennek segítségével árnyaltabb képet alkothat a Magyarországon végbemenő jogalkotási és alkotmányozási folyamatokról.

Máthé Gábor (a Magyar Jogászegylet korábbi elnöke, Corvinus Egyetem) jogtörténészként az európai jogfejlődés ívébe illesztette be az Alaptörvényt. Armin von Bogdandy (Max Planck Intézet, Heidelberg) nyomán úgy látja, hogy Európában kialakult egy olyan jogi tér [Justizraum], amely történetileg a *ius communé*ből, mint joggyakorlatból és jogtudományból eredt. A magyar jog minden kétséget kizáróan ebbe a térbe tartozik. Ez a tér sajátos a tekintetben, hogy a nemzeti szuverenitás eszménye az azt korlátozó tényezők ellenére mind a mai napig fennmaradt. Egy nemzet alkotmányának megszületése ilyen értelemben válhat egyszerre és elvitathatatlanul európai és nemzeti teljesítménnyé.

Varga Zs. András a kötet vezető szerkesztőjeként (tanszékvezető egyetemi docens, PPKE JÁK, a Legfőbb Ügyész helyettese) kiemelte, hogy a fejezetről-fejezetre haladó szerzők ugyan a hatályos szövegre koncentráltak, de sokak számára ismertek voltak az Alaptörvény-tervezetek is. Így igaz, hogy ugyan a politikai vitában nem vettek részt, mégis bizonyos szövegváltozatok az alkotmányozási folyamat titkaiba belelátó szerzők szívéhez inkább közelebb álltak, míg mások – esetenként maga a megszövegezett változat – már kevésbé. Ez az elfogulatlan hozzáállás tette lehetővé, hogy éppen akkora távolságot tartsanak a jogi korpusztól, mint amennyit a jogtudomány igényel. A kommentárírás módszertanával összefüggésben elmondta, hogy a közös munka során kettős összehasonlítást végeztek. Egyfelől a korábbi alkotmánnyal és az ahhoz kötődő értelmezési hagyománnyal vetették össze az Alaptörvény szövegét, másfelől pedig az európai sztenderdekkel. Ezekből az alkotmányos *ius commune*-t alkotó sztenderdekből áttemeltek vitathatatlan és vitatható megoldásokat is. Összességében azonban a leglényegesebb az az elv – szögezte le mintegy lezárásként Varga Zs. András –, hogy nem egy nemzetnek kell hozzáigazodnia az alkotmányhoz, hanem az alkotmánynak a nemzethez.

Patyi András (rektor, Nemzeti Közszolgálati Egyetem) úgy vélte, szükséges volt, hogy a számtalanszor módosított 1949-es „sztálininak” nevezett alkotmány (az előadó szemléletes hasonlatával élve: ez volt a magyar jogrendszer „70-es trolibusza”) helyébe végre egy új alapszabály lépjen. A kommentárírásra utalva Joseph Story-t idézte fel, aki közel fél évszázaddal az Amerikai Egyesült Államok alkotmányának megszületése után már önálló műben közölte azokat a jogtudományi nézeteket és precedenseket, amelyek rávilágítottak az alkotmányozó atyák szándékára. Ez a jelen kommentár feladata is, hiszen a szövegmagyarázat segíti az olvasót abban, hogy megértse az alkotmányozó hatalom szándékát. Egy alaptörvény értéke azonban annak a függvénye, hogy azt a közigazgatás mennyiben érvényesíti – elevenítette fel a kommentár méltatója Concha Győző gondolatát. Ugyancsak tanulságos, ha az Alaptörvény történeti alkotmányra való utalásával összefüggésben nem feledkezünk meg arról a bölcsességről, amit Coke főbírótól örököltünk: az ősi szerzőket azért érdemes tanulmányozni, mivel belőlük sarjadnak ki az újak.

A rendezvény házigazdája Kis Norbert (Nemzeti Közigazgatási Intézet korábbi vezetője) volt, aki a könyvbemutató záróakkordjaként az Alaptörvényt a jelenleg is hatályos De Gaulle-féle francia alkotmányhoz hasonlította: ennek megszületését is heves viták kísérték ugyan, de az értelmezés és az alkalmazás révén a korábban polémiákat kavarázó szöveg elfogadottá vált és az évtizedek folyamán letisztult. Megjegyezte továbbá, hogy a korszellemnek megfelelően a kommentár e-book formátumban is elérhető a Nemzeti Közigazgatási Intézet honlapján.

– PÁLYÁZATI FELHÍVÁS –

A hágai Nemzetközi Bíróság 1993–2003 közötti tagja, a 2010-ben elhunyt akadémikus emlékére az özvegye által létrehozott „Herczegh Géza Nemzetközi Jogi Emlékérem Alapítvány” (a továbbiakban: Alapítvány) pályázatot ír ki a 2012-es évre az alábbi feltételekkel.

1. Az Alapítvány által létrehozott „Herczegh Géza Nemzetközi Jogi Emlékérem és Ösztöndíj” annak a fiatal magyar kutatónak adható, aki a pályázati kiírást megelőző évben, azaz 2011-ben,
  - (a) sikerrel megvédett PhD disszertációval, vagy
  - (b) posztgraduális tanulmányai lezárásaként készített és elfogadott szakdolgozattal,
  - (c) kiadott szak- vagy tankönyvvel, vagy
  - (d) elkészített, monográfiai terjedelmű kézirattal tett bizonyosságot a nemzetközi közjog tudományának elmélyült ismeretéről, különös tekintettel
    - (i) a nemzetközi bíraskodás,
    - (ii) a humanitárius nemzetközi jog,
    - (iii) a nemzetközi kisebbségvédelem,
    - (iv) az emberi jogok nemzetközi jogi védelme,
    - (v) a magyar diplomáciatörténet,
    - (vi) az alkotmánybíraskodás és a nemzetközi jog kapcsolatának vagy
    - (vii) az európajog és a nemzetközi jog kapcsolatának tárgyukörére.
2. Pályázni lehet (a) – magyarországi állandó lakóhellyel rendelkező személy esetében magyar, angol, francia vagy német nyelvű, az (1) pontban megjelölt munkákkal, határon túli magyar pályázó esetében magyar nyelvű munkával, amennyiben az az (1) pontban foglaltaknak megfelelő.
3. A pályamunkát 3 példányban kell benyújtani, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Jog- és Államtudományi Karának Nemzetközi Közjogi Tanszékére (1088 Budapest, Szentkirályi utca 28.) címezve, 2012. június 1-jéig.
4. A pályázatoknak tartalmazniuk kell a pályaművet, a szerző önéletrajzát, publikációs jegyzékét, valamint a nyilatkozatot arról, hogy egyéb díjban a pályamű korábban nem részesült.
5. A pályázó a pályázat benyújtásának évében nem lehet 36 évesnél idősebb.
6. A pályázó a pályázat benyújtásával egyszersmind elfogadja, hogy annak elfogadásáról, több pályázat esetén azok sorrendjéről a 8. pontban foglaltak szerint szülessezen döntés, amellyel szemben felülvizsgálati joggal nem élhet.
7. Nem pályázhat az, aki a magyar jog szerint a Kuratórium tagjaival illetve a pályázatok értékelő szakmai testület tagjaival rokon kapcsolatban áll, vagy aki miatt a szakmai testület bármely tagjával szemben összeférhetetlenség állna fenn. Nem tekinthető összeférhetetlennek az, ha a pályázónak a szakmai testület bármelyik tagja munkatársa, témavezetője, PhD-eljárásának részvevője, könyvének lektora volt.

8. A benyújtott pályamunkákat az Alapítvány által felkért három fős szakmai testület értékeli és eredményét megerősítésre az Alapítvány Kuratóriuma elé terjeszti. A Kuratórium elnöke: Dr. Martonyi János, titkára: Ács Margit. Tagjai: Dr. Tersztyánszky dr. Vasadi Éva, Dr. Lakatosné dr. Németh Ágnes, Dr. Schillinger Erzsébet, Dr. Buza János. A szakmai testület tagjai munkájukat pártatlanul és legjobb szakmai tudásuk szerint végzik. Döntésüket az egyhangúságra törekedve, többségi alapon hozzák, és röviden indokolják.
9. Évente egy „Herczegh Géza Nemzetközi Jogi Emlékérem” adható, amellyel 100 000 Ft ösztöndíj jár. A szakmai bizottság javaslatára a Kuratóriumnak joga van „Herczegh Géza Nemzetközi Jogi Emlékérem” mellett „Herczegh Géza Nemzetközi Jogi Emlékklevél” odaítéléséről dönteni, különösen abban az esetben, ha több pályázat benyújtása történt. Az Emlékklevélhez ösztöndíj nem kapcsolódik. Az eredményhirdetésre és az ösztöndíj átadására 2012. október havában kerül sor.
10. A „Herczegh Géza Nemzetközi Jogi Emlékérem” illetve a „Herczegh Géza Nemzetközi Jogi Emlékklevél” kitüntetettjeiről nyilvántartást vezetnek, arról tájékoztatást adnak, illetve azt a PPKE honlapján is elérhetővé teszik.

2012. április 30.